

schillende sprekers het niet met elkander „eens“ waren.

Hoe zou dat ook kunnen!

Als men over de kern der zaak, het geloof, niet eenstemmig denkt, hoe zal men elkander dan samentreffen in die punten, welke om de kern heenliggen?

Het is een illusie, dat men over politieke, sociale en ethische vraagstukken beter tot eenparige besluiten zal kunnen komen, dan in vraagstukken, die het geloof aangaan.

„Eenheid daarin is slechts bestaambaar in de mate, waarin men één is in den geloofsinhoud.“

Het kan daarom niet verwonderen, dat zelfs optimisten onder de deelnemers waarschuwen, dat men niet onmiddellijk praktische resultaten verwacht.

Praktische resultaten zullen wel steeds uitblijven.

Of het moet dit resultaat zijn, dat het tegenwoordige christendom zich al verder van de bron verwijderd.

Dat zal zich ook in de praktijk doen gevoelen. Maar het is een betreurenswaardige praktijk.

Als concilie kan Stockholm niet anders dan een fiasco worden.

Trouwens, door de weigering van Rome om mee te doen is het al dadelijk een romp-concilie geworden.

Hoe kon men zoo naïef zijn ook slechts een oogenblik te meenen, dat Rome zou willen of kunnen deelnemen?

Wij willen echter niet betwisten, dat Stockholm zijdelings eenig nut kan afwerpen.

Ongetwijfeld zullen daar vooraanstaande mannen, die min of meer op denzelfden geloofsbasis staan, in partikuliere gesprekken elkander leeren kennen en beter leeren kennen.

Dat voordeel achten we niet gering.

En vooral kan het de oogen van ons, Gereformeerden, er voor openen, dat wij ook het internationale niet buiten onzen gezichtskring mogen sluiten.

Het kan er toe meewerken de noodzakelijkheid van een internationale organisatie ons sterker op het geweten te drukken.

Reeds beloofden wij daarover eerlang te zullen schrijven.

In een blad werd de wensch geuit, dat wij daarmee niet te lang zouden wachten.

In verband hiermee deelen wij mede, dat wij binnenkort de lezing, welke schrijver dezes het vorige jaar in Amerika hield over „Internationaal Calvinisme“, in „De Reformatie“ hopen op te nemen.

Daarin hebben wij onze denkbeelden omtrent deze gewichtige aangelegenheid, in groote trekken ontwikkeld.

== Futiliteit of symptoom?

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur“ vergelijkt Ds Hoek, Herv. predikant te Amsterdam de gevallen-Geelkerken en Börger met elkander.

Het eerste betreft volgens hem een futiliteit. Of de slang in het Paradijs gesproken heeft of niet, raakt slechts den omtrek van het christendom. Met het laatste daarentegen is het wezen van het christendom gemoeid. Daarmee wil hij echter niet uitspreken, dat hij de aanklacht tegen Ds Börger kerkelijk te rechtvaardigen acht. Integendeel. Daartegen verzet zich zijn solidariteitsgevoel. Als ethische redeneert hij: heden hij, morgen ik. „Ook wij“, zoo schrijft hij, „zijn naar streng orthodox recht ketteren, en wel van de ergste soort“.

Eigenaardig is het op z'n minst te zien, hoe een inzender in het „Hbl.“ tegen Ds Hoek in het krijt treedt.

Voor hem is de vraag of Christus werkelijk heeft bestaan al even futiel als de vraag of de slang in het Paradijs heeft gesproken.

Ds Hoek maakt de opmerking: „Bij de aanklacht tegen de Börger gaat het nog om het centrum en wezen van het Christendom, de betekenis van de persoon van Christus; bij de aanklacht contra de Geelkerken zijn wij midden in de haarkloverijen van een Christendom, dat alle verschil tusschen centrum en peripherie uit het oog verloren heeft...“ Hieruit is dus allereerst op te maken, dat volgens Ds Hoek de aanklacht tegen de Börger meer gemotiveerd is dan die tegen de Geelkerken. Doch dit laatste is juist wat de Börger en ieder weldenkende, die met de ware toedracht van de zaak op de hoogte is, zal ontkennen. Want hier gaat het niet om de betekenis, zooals Ds Hoek schrijft, maar om de historiciteit van de persoon van Christus, wat een groot verschil maakt. Zoo groot als dat tusschen centrum en peripherie-wezen en centrum van het Christendom is Christus zelf als „God geopenbaard in het vleesch“, doch wie nu, zooals de Börger ontkent dat deze volle openbaring Gods in den tijd slechts éénmaal, d.w.z. nu 1925 jaren geleden, in Palestina heeft plaats gehad, heeft daarmee nog niets aan de betekenis van de persoon van Christus te kort gedaan. Integendeel, wanneer de betekenis van Christus gelegen was in zijn tijdelijke verschijningsvorm en niet in zijn alle tijdelijkheid en betrekkelijkheid te boven en te buitengaats wezen, zou het met het Christendom treurig gedaan zijn. Het tijdelijke, betrekkelijke, is nooit het ware; het ware is eerd de betekenis, de zin of de idee van iets.

Wie dus op het historisch-bestaans-hebben van Christus den nadruk wil leggen, gaat aan het wezen

van Christus aan zijn betekenis, voorbij. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde tot in eeuwigheid (Hebr. 13:8), niet omdat Hij éénmaal in den tijd is verschenen, maar omdat Hij eeuwige openbaring is van onmiddellijke eenheid van goddelijkheid en menscheijkheid, en juist daarom eeuwige openbaring der liefde Gods tot een in zichzelf verloren wereld is en eeuwig het „middelpunt van ons verlangen“ blijft. En zoo is de vraag naar de historiciteit van Christus, op den keper beschouwd, even futiel te noemen als die naar de historiciteit van de slang uit het Paradijs.

Zoo wordt de lijst der futiliteiten uitgebreid.

Wat de een voor het wezenlijke houdt, is voor den ander iets bijkomstigs.

Ten slotte blijft er van het christelijk geloof niets over.

En wat weet Ds Hoek daarop te antwoorden? Hij kan alleen op eigen opinie zich beroepen. Ik vind...

Dat vormt voor hem het einde van alle tegenspreken.

Wij staan er echter geheel anders tegenover. Van futiliteiten, van kleine dingen zonder meer algemeene betekenis, waarover men zich noodeloos warm maakt, zijn wij even afkeerig als hij.

Van haarkloverijen, zowel die der Middeleeuwsche monniken, als die der 19de eeuwse Schriftkritici als Wellhausen e.s., moeten we niets hebben.

Maar bij de beoordeeling of iets een futiliteit is of niet, gaan wij anders te werken.

Hoe dikwijls gebeurt het niet, dat iets als futiliteit wordt verwaarloosd, terwijl het later blijkt een symptoom te zijn geweest.

In de wenkbrauw kan een zgn. kankerhaart voorkomen.

Eeuwen lang heeft men er niet op gelet en het voorkomen van zoo'n vreemd haartje als futiliteit beschouwd.

De medicus van tegenwoordig zal er alle aandacht aan schenken.

Als symptoom is het van de grootste betekenis. Niet alle kleine dingen zijn kleinigheden.

Het zijn de kleine oorzaken, die groots-gevolgen hebben.

Men heeft zich er dan ook steeds rekenschap van te geven of men bij afwijkingen — wij bevelen natuurlijk niet, dat Dr G. afwijkt, hij staat alleen onder suspicie en zijn zaak is in onderzoek — met futiliteiten of met symptomen te doen heeft.

En daarvan kunnen we ons niet afmaken met een: ik vind.

Maar we hebben te vragen, wat God vindt. Wat Hij ervan zegt in Zijn Woord.

De Schrift heeft uitspraak te doen.

Onderwerpen we ons echter niet onvoorwaardelijk aan het gezag van de Schrift, dan staan we tegenover mannen als Ds Börger met den mond vol tanden.

— Quod demonstrandum.

Schier week aan week speelt „De Gereformeerde Kerk“, het blad der Confessioneele Vereeniging, de oude redactie van artikel 36 der Ned. Geloofsbelydenis tegen ons uit.

Vroeger is van onzen kant dikwijls beproefd een vruchtbare discussie te voeren.

Maar steeds liep het op niets uit.

Thans schrijft Ds Lingbeek weer, dat de Overheid overeenkomstig de Schrift „Voedstervrouw“ der kerk moet zijn.

Quod demonstrandum, d.i. hiervan moet nog altijd het bewijs geleverd worden.

Kan Ds L. dit uit de Schrift bewijzen, dan heeft hij ons direkt gewonnen.

Vanzelf kan hij zich op het voorbeeld van oud-Israël niet beroepen.

Wij leven thans onder de Nieuwe Bedeling, waarin de verhouding tusschen Overheid en Kerk een gansch andere is geworden.

De Theocratie behoorde tot de bedeling der schaduwen.

Ds Lingbeek zal dus zijn bewijs moeten putten uit het Nieuwe Testament.

Is het te veel gevraagd, wanneer we hem verzoeken dit eindelijk eens te geven?

Hij scheepe ons niet met uitspraken van Hoedemaker of zelfs van de vaderen af.

Hij late de Schrift spreken.

Dat alleen is voor ons afdoende.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De Christelijke Opvoeding en de moderne kultuur.

V. (Slot.)

Wij ouderen, wij beklagen het ons, dat we in vroeger jaren niet nog strenger keur toepasten, op wat de leerlingen lazen. „Zelf-keur“ is al mee van de slechtste. Laten ouders en verdere opvoeders zich voor deze zelfbeschuldiging vrijwaren. De ziel der kultuur is de kultuur der ziel.

Die grens der matigheid stellen we in de kleeding onzer kinderen. Want naast de verleidelijke macht van het woord, stelt Satan in de moderne kultuur de prikkeling van den wellust. Alle oneerbaar gewaad moet — hoe moeilijk het ook valt tegen de mode in te gaan — bestreden worden. Die grens stellen we in de jacht naar het geld.

Onze kinderen moeten weten, dat Mammon een afgod is. De Zondag blijft ons heilig en buiten de zaken. Wij leeren ook in de opvoeding geven van het eigene aan God, aan Zijn dienst, aan Zijn armen.

Allerminst laten we toe onbeperkt toe te geven aan den hartstocht van spel en sport. De uitwassen van den modernen tijd zeggen genoeg, om met de uiterste behoedzaamheid de beoefening van de sport toe te laten en van meet af tegen nationale en internationale matches, wedstrijden enz. op te treden. Spel moet ontspanning blijven. Ze is middel tot verkwikking, levensdoel kan noch mag ze zijn. De sportmaniakken zijn ver van het koninkrijk Gods.

Deze strengere opvoeding zal strijd geven. Maar we zijn niet voor ons gemak op deze aarde. Laten de weldenkende ouders zich maar nauw aanen sluiten, om zoo een macht tegen veldwinnende verslaving van Gods vrucht en zedelijkheid te vormen. Nergens bezen we van een der Bijbel-heiligen de bede om meer der wereld gelijkvormig te zijn. Wel klinkt door heel de Schrift:

Ach, blijf met Uw genade
Heer Jezus ons nabij,
Opdat ons nimmer schade
Des boozen heerschappij.

We hebben, in de opvoeding, onze kinderen, klein en groot, er van te doordringen, dat de dienst Godes een heerlijke dienst is, maar dat zij, die den Naam des Heeren noemen, doch niet afstaan van onge-rechtigheid, zeer hebben te vreezen voor hunner ziele zaligheid. De moderne kultuur geeft aanleiding te over om aan de goedwilligheid der zwakheden in het „Vrede, vrede en geen gevaar!“ het zwijgen op te leggen.

En bovendien, wat bereiken zij, die opgaan in de moderne kultuur. De kunst, in haar mensche-lijk-reinste vorm, zij edelst kind der kultuur, staat toch maar aan de peripherie van het zieleleven. Michel Angelo, de groote, die voor de kunst leefde, klaagt in zijn aandoenlijke sonnetten, dat de eersdienst der kunst hem geen tijd liet voor eeuwige dingen. En Mendelssohn schrijft aan een vriend over den dood zijner moeder, dat hij aan dat sterfbed heeft gezien, hoe nietig ook de kunst was, hoe dor en ledig zij de ziel liet en hoe nu slechts de blik op God hem troosten kon. Hoe veel armer dan deze kunst is de moderne kultuur. Dat teekent Prof. Is. van Dijk zoo schoon, als hij wijst op „den Veerman“ van Emile Verhaeren. Bitter en scherp is de schildering. Na onmensche-lijke inspanning, een worsteling van uren, tegen de optuimelende golven, al koortsachtiger, al wanho-piger, en nadat het stuur van de boot is wegge-slagen, riem na riem is gebroken en weggespoeld naar zee, zit de veerman als met gebroken lendenen neer. De armen vallen slap langs hem heen. Stam geslagen, wacht hij af wat komt. Zijn boot staat. De oever is bereikt. Hij ziet achter zich... om te ontdekken, dat hij nog steeds is aan den kant, dien hij verliet.

Dit waagt de Gemeente Gods te zeggen van ieder „die de verlossing in Christus niet keert en van de kultuur zijn heil verwacht.“

Hij blijft ook bij de ongelooflijkste inspanning aan den kant, waar hij staat. De gemeente zelf mag echter jubelen van een overge-zet zijn in het koninkrijk van den Zoon van Gods liefde. Eerst in dat Rijk verkrijgt de kultuur haar volle, ja eeuwige betekenis.

Te midden van de kultuur, die God verlaat mogen we het kind in geen geval wagen. Maar het behoort ook niet. Onze paedagogische beschouwingen moeten in menig opzicht een grondige herziening ondergaan. Eén van de fouten is, dat we veel te veel individueel hebben gedacht. Onze handboeken zijn eenzijdig individualistisch. In Christus vinden de eenigen hun betekenis. Samen zijn ze één in Hem. In deze eenheid der velen, ligt de oplossing der vraag, hoe de Christelijke opvoeding staat tegenover de moderne kultuur. De Christenheid als eenheid gedacht en niet de enkeling, moet de kultuur zich assimileren. Deze toch is met zooveel zonde gemengd, de terreinen van het heilige en on-heilige, ja demonische, zijn zoo over elkaar heen geschoven, dat alleen de door God bijzonder bega-nigden, die op hooge plaatsen zijn gezet, verdedigend en aanvallend, veroverend, bouwend en bewarend, kunnen betreden. En dat enkel, als ze staan in de volle wapenrusting. De strijd gaat tegen de booze machten onder en boven en om en in ons. Hij is zoo geweldig. Het pantser der gerechtigheid, het schild des geloofs, de helm der hoop, het zwaard des Geestes mogen niet ontbreken. Maar alle man, die bloode en verslaagd, mat en moede, krank of zwak is, hij wage zich niet. Hij blijve bij Vader thuis. Allerminst zendt men kinderen naar de dreigde grenzen.

De Christelijke opvoeding heeft te waarschuwen ook de rijpende jeugd. Te velen hunner wagen zich in lichtvaardige luchthartigheid in het veld, zoogenaamd om de wereld voor Christus te veroveren, maar ach, ze hebben geen geweer in dezen strijd en worden zell gevangen genomen.

We hebben te weinig kloekheid en enthousiasme van belijden in onze gezinnen, dan dat we niet met groote vreeze de jongeren de wereld zien binnen-trekken.

Heeft Jesaja gemeente n... groei, kleine, het oordeel c... iets meer

zal aan Gode... In de stad de wereldsch...

We nemen voeding te ze... De Kerk in deert: „Zal...

staan midde... ze wat de k... aanvaarden...

oefenen. Zoo leven, dat cultuurleven

De kritiek moderne be... Ze moet te l...

het dertigste... male moeilijk

zoover te br... king sterken

voeding bere... En velen on...

goede opvoe... trekke het C...

muren van... Bij de werel...

ze te zenden... moet de aa...

haar meest l... geschiedt, ze

Het is het... hemel, in te

kultuurmens... De ernst v...

king! moet... de bekoring.

Die het do... Gods genade

eindig. Donk... enheid. Maar

kultuur als... Alles he...

Der Her... Der Zeit

Der rech... de droefste

Dan zal... kultuur roep

den wachtto... nacht? En

Morgen komt... haar morgen

endigde zop... Zal de kul...

den Christe... Komt anderr

leeren aangri... Zoo niet, i...

meer zal he... Maar huns

Zonne der G... van die Zon

zullen ze e... fundamenten

tingen hun... brengen, in

aarde, de diep... doorschouwe

boomen geve... Heerschen z...

Dat is de... God geeft a...

aan hem, zi... die aan de...

is onzer... opvoeding a...

dank aan G... aanvaarden

reserves voo... zelfs den rei...

Een z...

Meermalen

van den Dee

dat door de

vertaling tot

Reeds van

het Nederland

„E

van 't Geluk

besproken.

De opgang,

te onzent m...

lijt vier acht

wijst wel, dat

die bij verni...

lezend publie

werk iets bij